

Entrevista a Ricard Guerrero, secretari científic de l'IEC

Quin ha estat el paper de la Secretaria científica de l'IEC en l'elaboració dels Reports de la recerca a Catalunya 1996-2002?

Des del seu inici l'any 1995, el projecte sobre els *Reports de la recerca a Catalunya 1996-2002* ha estat coordinat per la Secretaria científica de l'Institut, la qual ha treballat en la segona edició dels informes entre febrer de 2003 i febrer de 2006. La tasca s'ha centrat en seleccionar autors de reconegut prestigi en cadascuna de les àrees i facilitar uns criteris homogenis per a l'elaboració dels informes. Efectivament, malgrat les diferències específiques de cada informe, els reports mantenen una estructura unitària en l'estudi dels següents punts sobre l'estat de la recerca catalana: oportunitats, marc institucional, recursos econòmics i humans, resultats i conclusions.

A més, l'Institut va crear el 2003 l'Observatori de la recerca a Catalunya (ORC), per centralitzar i potenciar la recollida, anàlisi i recuperació de la informació necessària pels redactors dels informes. El funcionament de l'ORC, que està a càrrec de la Secretaria científica, garanteix l'actualització permanent, la qualitat i la solidesa de les dades en relació a futures edicions.

Què cal millorar per arribar a la mitjana europea en recerca, desenvolupament i innovació (R+D+I)? Hem fet molt camí, però és factible arribar a aquesta mitja?

En primer lloc, la convergència amb Europa passa per mantenir l'esforç actual en R+D durant un període llarg de temps, més enllà dels canvis polítics, socials o econòmics naturals i habituals en una societat democràtica i moderna. Actualment els diferents agents que hi intervenen (administracions públiques, universitats, empreses, etc.) han pres consciència del pes estratègic d'aquestes activitats, però s'ha de garantir el manteniment i creixement futur dels recursos humans, econòmics i materials. En cas contrari, s'hauran deixat perdre molts investigadors, diners i infraestructures.

En segon lloc, Catalunya disposa d'un teixit productiu que ha d'aprofitar la generació de coneixement del sistema R+D per innovar en productes i serveis. L'esforç dels investigadors i dels laboratoris s'han de complementar necessàriament amb el de les empreses, que tradueixen aquest coneixement en termes econòmics i garanteixin la competitivitat de Catalunya a nivell europeu. I en aquest teixit productiu no cal oblidar la necessitat de crear i millorar la infraestructura material de la recerca (instal·lacions, grans equips, edificis adequats), sense la qual els esforços personals serien infructuosos o mal aprofitats.

Finalment, cal insistir en la importància de l'educació a tots els nivells. Catalunya ha de disposar d'un teixit educatiu de qualitat en primària i secundària, complementat amb un excel·lent ensenyament universitari i una adequada formació en investigació. Cal insistir en els baixos nivells detectats en la formació científica i tecnològica. Només l'aprenentatge de les persones garanteix el coneixement i la innovació intensius, necessaris per situar el nostre país en una posició capdavantera a Europa.

Quin ha de ser el paper de l'empresa privada i dels ens públics en la potenciació de la recerca?

Segons les dades oficials de l'Institut d'Estadística de Catalunya (Idescat), la despesa interna en R+D de les empreses i institucions privades sense afany de lucre (IPSAL) va arribar als 1.112,9 milions d'euros l'any 2002. Aquesta xifra suposava que un 68,36% del finançament de la recerca a Catalunya provenia del sector privat, apropant-nos estructuralment al model sectorial de la Unió Europea. És imprescindible la contribució de l'empresa privada, no solament perquè és qui es pot beneficiar més ràpidament del coneixement, sinó per demostrar l'interès i pes específic del sector privat en el desenvolupament del país.

Quina és la funció de l'Observatori de la Recerca de Catalunya?

Com ja hem dit, l'Institut va crear l'ORC, un projecte de referència per a l'anàlisi, la planificació, la coordinació i la difusió de les activitats R+D+I dins el sistema de ciència i tecnologia català. L'objectiu 2 del Contracte programa signat entre la Generalitat de Catalunya i l'IEC el gener de 2006 pretén "convertir l'Institut d'Estudis Catalans en la veritable acadèmia nacional catalana. L'Institut d'Estudis Catalans ha de ser el referent dels poders públics a l'hora de realitzar dictàmens i informes sobre aspectes estratègics per al futur de Catalunya." En l'apartat 2.3.1 de l'esmentat objectiu, l'Institut es compromet a desenvolupar la "implantació i actualització permanent de l'observatori de la recerca de Catalunya".

Amb la finalitat de donar suport a la presa de decisions operatives, els objectius estratègics de l'ORC són:

- Avaluar de manera continuada el desenvolupament de Catalunya en les diferents àrees de la ciència i la tecnologia a partir de dades quantitatives indicadores.
- Posar a disposició de la comunitat científica i de la societat en general un sistema d'instruments de treball i fonts d'informació actual i retrospectiva sobre l'estat de l'activitat investigadora catalana.

L'ORC vol donar una visió global i detallada de les diverses àrees temàtiques del sistema de ciència i tecnologia català. L'àmbit geogràfic d'estudi dels *Reports* es centra en tota activitat R+D+I desenvolupada en el territori de Catalunya, tot establint comparacions a nivell estatal i internacional, amb països capdavanters o propers geogràficament, o amb magnituds estadístiques homologables a Catalunya. Existeix la possibilitat futura d'ampliar l'objecte d'estudi a la resta dels països catalans.

Els indicadors seleccionats han de ser unívocs i comparables a nivell internacional en els diversos àmbits R+D+I: entorn socioeconòmic; recursos humans; recursos econòmics (procedència i execució); recursos materials (infraestructura, equipaments, etc.); i, finalment, resultats (producció científica i tecnològica). Les dades s'obtenen bàsicament a partir de convenis per a la transferència d'informació amb el DURSI, les universitats i altres organismes públics de recerca (CSIC, IRTA, etc.) i del processament sistemàtic de fonts informatives primàries (resolucions dels butlletins oficials, estadístiques, etc.) i secundàries (memòries del plans nacionals, informes, etc.)

En un estadi avançat del projecte es pretén estructurar i explotar la informació recopilada de forma permanent i actualitzada mitjançant un portal de referència a Internet, amb diversos nivells o perfils d'accés. Amb la finalitat d'integrar iniciatives, l'ORC ha de col·laborar permanentment amb altres centres i grups especialitzats en l'estudi d'informació R+D+I a Catalunya, a Espanya i a l'estranger.